

A SZOCIÁLIS FÖLDPROGRAM A TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS

ESZKÖZE

tájékoztató kiadvány

2018

A szociális földprogram Magyarországon a legnagyobb hagyományokkal rendelkező aktív szociálpolitikai program.

A szociális földprogramot 1992-ben a Népjóléti Minisztérium Szociális Válságkezelő Programok Irodája indította. A szociális földprogram nem új keletű intézmény a magyarországi jóléti rendszerben. A XIX. század végén, illetve a két világháború között az akkor még főleg a karitatív ellátásokra épülő szociálpolitikának is része volt.

A szociális földprogram támogatása hazai forrásokból történik.

1992-től a programot a mindenkori szociális ügyekért felelős minisztérium koordinálja, a program működéséhez kizárólag nemzeti forrásokból biztosítják a pénzügyi alapot. A hozam többszöröse a támogatásnak, az eredmény nem csak számokban fejezhető ki.

A szociális földprogram támogatása a kezdetektől pályázati rendszerben történik.

Az évenkénti pályázati felhívások határozzák meg a program átfogó és konkrét céljait, a működtetők körét és kötelezettségeit, a rendelkezésre álló forrásokat és a támogatási összeg felhasználásának szabályait.

A program általános céljai állandók.

A szociális földprogram átfogó, hosszú távú céljai fennállásának negyedszázaदा alatt a vidéki térségekben élő hátrányos helyzetű családok háztartásgazdasági tevékenységének aktiválása, az önfenntartás képességének javítása, a munkavégző képességük szinten tartása és megerősítése, s mindezek révén a társadalmi és munkaerőpiaci felzárkózási esélyeik növelése.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával 2018. március 22-23-án Lakitelken a szociális földprogramok 25 éves jubileuma alkalmából „A hazai felzárkózáspolitikai gyökerei – 25 éves a szociális földprogram” címmel szervezett konferencián emlékeztek a működtetésben különböző szerepet vállalók a kezdetekre, értékelték e negyedszázadban szerzett tapasztalatokat és javaslatokat fogalmaztak meg a következő időszak programfejlesztéséhez

SZOCIÁLIS FÖLDPROGRAM 2010-2018

Szakpolitikai változások – FOLYAMATOS MEGÚJULÁS a pályázati rendszerben

2011-től: Új támogatási elem a Közfoglalkoztatással egybekötött szociális földprogram

Cél: a programok foglalkoztatási elemének erősítése, a társadalmi felzárkózás két eszköze közötti kapcsolódás megteremtése.

2012: A szociális földprogram támogatási rendszere hárompillérűvé válik

1. Közfoglalkoztatással egybekötött szociális földprogram
2. Konyhakerti és kisállattartási program
3. **Új támogatási elem:** Eszközbeszerzési-eszközfejlesztési program (cél: a piacra termelés feltételeinek támogatása).

2013: Új támogatási elem a Szociális boltok kialakításához szükséges eszközök beszerzéséhez források biztosítása:

a kereslet és a kínálat találkozása érdekében a Szociális boltok létrehozásának támogatása.

2015-től: Kettő pályázati felhívásban folytatódik a szociális földprogramok támogatása:

a Közfoglalkoztatással egybekötött szociális földprogram mellett megjelenik a Szociális agrárgazdálkodási-Szociális földprogram pályázata. A program megnevezésének változásával módosulnak a támogatási célok.

2017: Különválik a közfoglalkoztatással egybekötött elem a másik két pillértől.

A szociális földprogramok támogatására kiírt pályázatban az új megnevezés: **Kertkultúra és Kisállattartási szociális földprogram. Új elem a pályázati felhívásban**, hogy azon működtetőknek, akik a 2010 és 2016 közötti időszakban legalább 4 alkalommal valósítottak meg szociális földprogramot, az új programjukban külön 200 000 Ft többlet támogatás igénybevételével Mintakert létrehozását kell vállalniuk.

2018: A Közfoglalkoztatással egybekötött szociális földprogram integrálódik a Belügyminisztérium közfoglalkoztatási programjába.

Forrás: Szociális földprogram, mint a társadalmi felzárkózás eszköze 2011-2017, Sztojka Attila előadása, Lakitelek, 2018. március 22.

A SZOCIÁLIS FÖLDPROGRAMOK TÁMOGATÁSÁRA KIÍRT PÁLYÁZAT CÉLJAI ÉS A PÁLYÁZAT BENYÚJTÁSÁRA JOGOSULTAK KÖRE, 2018.

A pályázati felhívás elérhető: www.emet.gov.hu

„1. A felhívás célja

1.1. A felhívás szervezett keretek között támogatja és fejleszti a rászoruló háztartások megélhetését, hozzájárul az életminőségük javulásához, növeli a bevont háztartások önálló egzisztenciateremtési esélyeit.

1.2. A felhívás a bevont családok önellátó képességének, valamint öfenntartó képességének kialakítását és fejlesztését célozza. A kiskert művelésére és kisállattartásra irányuló folyamatos tevékenység komoly munkatapasztalatot eredményez és egyben felelősséget is ró a család tagjaira. A szabadidő hasznos eltöltésén túl a család jövedelemszerző funkciója is megerősödik.

1.3. A Konyhakerti és Kisállattartási szociális földprogram hozzájárul

- a területi hátrányok mérsékléséhez;
- a helyi társadalmi és gazdasági jólét javításához, a fenntarthatóság megteremtéséhez;
- a kedvezményezettek aktivizálásához, a foglalkoztathatósági szintjük javításához;
- a hátrányos helyzetű emberek, elsősorban romák megélhetésének, életminőségének javításához;
- a társadalmi befogadás erősödéséhez, a munka alapú helyi együttműködések alakításához;
- a helyi társadalom együttműködésének és összetartozás tudatának fokozódásához - a roma nemzetiségi önkormányzatokkal, a civil és egyházi szervezetekkel, a nonprofit gazdasági társaságokkal és a szociális szövetkezetekkel történő közös munka által.

2.3. Pályázat benyújtására jogosultak köre

- **Települési önkormányzat**, a működési helye szerinti roma települési nemzetiségi önkormányzattal (ennek hiányában a megyei/területi roma nemzetiségi önkormányzattal) kötött együttműködési megállapodás alapján.
- **Települési önkormányzatok jogi személyiséggel rendelkező társulása**, a program megvalósítási helye szerinti roma települési nemzetiségi önkormányzattal (ennek hiányában a megyei/területi roma nemzetiségi önkormányzattal) kötött együttműködési megállapodás alapján.
- **Települési nemzetiségi önkormányzat**, a működési helye szerinti települési önkormányzattal vagy települési önkormányzatok jogi személyiséggel rendelkező társulásával kötött együttműködési megállapodás alapján.
- **Önkormányzati részesedéssel működő, közfeladatot ellátó nonprofit gazdasági társaság** (ha a közfeladat ellátására nem üzletszerű gazdasági tevékenység keretében kerül sor) a program megvalósítási helye szerinti roma települési nemzetiségi önkormányzattal (ennek hiányában a megyei/területi roma nemzetiségi önkormányzattal) kötött együttműködési megállapodás alapján.
- **Közhasznú vagy kiemelkedően közhasznú minősítéssel rendelkező civil szervezetek, alapítványok és ezek szövetségei** a program megvalósítási helye szerinti települési roma nemzetiségi önkormányzattal (ennek hiányában a megyei/területi roma nemzetiségi önkormányzattal) kötött együttműködési megállapodás alapján.
- **Egyház, egyházi jogi személy** a program megvalósítási helye szerinti roma települési nemzetiségi önkormányzattal (ennek hiányában a megyei/területi roma nemzetiségi önkormányzattal) kötött együttműködési megállapodás alapján.
- **Szociális szövetkezetek**, a működési helye szerinti települési önkormányzattal vagy települési önkormányzatok jogi személyiséggel rendelkező társulásával és a roma települési nemzetiségi önkormányzattal (ennek hiányában a megyei/területi roma nemzetiségi önkormányzattal) kötött együttműködési megállapodás alapján.”

Forrás: <http://palyazatok.org/tag/emet/>

KÖZFOGLALKOZTATÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ SZOCIÁLIS FÖLDPROGRAM „A” KOMPONENS ADATAI, MUTATÓI 2011-2017

év	forrás (millió Ft)	támogatást nyert pályázatok száma (db)	közfoglalkoztatotti létszám (fő)
2011	300	168	1388
2012	170	101	1401
2013	250	151	799
2014	250	184	509
2015	130	143	567
2016	26,1	14	164
2017	24,1	11	119

Forrás: Szociális földprogram, mint a társadalmi felzárkózás eszköze 2011-2017,
Sztójka Attila előadása, Lakitelek, 2018. március 22.

A SZOCIÁLIS FÖLDPROGRAM „B” ÉS „C” KOMPONENS TÁMOGATÁSI ADATAI, 2013-2017

év	„B” komponens		„C” komponens	
	megnevezése	forrás (millió Ft)	megnevezése	forrás (millió Ft)
2013	eszközbeszerzési és -fejlesztési alprojekt	80	kertkultúra és kisállattartási alprojekt	60
2014	eszközbeszerzési és -fejlesztési alprojekt	50	kertkultúra és kisállattartási alprojekt	80
2015	Szociális agrárgazdálkodási-Szociális földprogram			
	130			
2016	Szociális agrárgazdálkodási-Szociális földprogram			
	eszközbeszerzési és -fejlesztési alprojekt	50	kertkultúra és kisállattartási alprojekt	80
2017	Kertkultúra és kisállattartási szociális földprogram			
	137,6			

Forrás: Szirmai István, Szociális földprogramok (2011-2017), http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/reu/europe/documents/events2017/stbihhu/9.pdf

A SZOCIÁLIS FÖLDPROGRAMOKRÓL NÉHÁNY PROGRAM TÜKRÉBEN

Szécsényben 2005-től pályáznak sikeresen szociális földprogram működtetésre. 2014-ben és 2015-ben eszközbeszerzési és -fejlesztési alprojekt keretében a szociális földprogramra építve alakították ki a Házi Boltot. A Házi Boltban a helyi termelők termékeit árúsítják.

Szécsény város 5861 fő népességű település **Nógrád megyében**, a Szécsényi járás központja (2017).

A szécsényi szociális földprogramot több alkalommal tanulmányozták a szociális földprogramot működtetők, és a szociális földprogramok országos szakértői műhelyének is több évben adott otthont a város.

Forrás: <http://szecsény.hu>

Jászladány 5485 fő népességű nagyközség **Jász-Nagykun-Szolnok megyében**, a Jászapáti járásban (2017).

Jászladány Önkormányzata 2018-ban indítja Minta-kert programját.

Jászladányban 2014-től működ-
tetik a szociális földprogramot. Cél-
kitűzéseik: a hátrányos helyzetű, el-
sősorban roma családok jövede-
lemszerző képességének és mun-
kamotivációjának erősítése, támo-
gatása, továbbá a résztvevők ösz-
tönzése saját háztartásgazdaságuk,
kertkultúrájuk kialakítására.

A szociális földprogram megvalósításában a települési önkormányzat legfon-
tosabb partnere a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat: a szociális munkások
és pszichológus folyamatosan támogatják a családokat.

A program közösségépítő elemeket is tartalmaz: folyamatosan biztosítják a
résztvevők tapasztalatcseréjét, programokat szerveznek, elősegítve ezzel a kö-
zösségi kohéziót.

„Egyre többen felismerik, hogy saját érdekük fenntarthatóvá tenni az állat-
tartást és jobban járnak, ha nem vágják le az állatokat, hanem kialakítják önel-
látó gazdaságukat. Tapasztalataink szerint sokkal jobban megbecsülik azt, amit
a saját két kezükkel alkotnak, szívesen dolgoznak, hisz ennek rögtön látható az
eredménye.” • *Tolvaj Gábor programkoordinátor*

Tormás (németül *Krendorf*) 285 fő népességű község **Baranya megyében**, a Hegyháti járásban (2015).

„Tormás önkormányzata 2017-ben indította Mintakert programját. A helyi tapasztalat szerint a Mintakert hatékony innováció a szociális földprogram rendszerében, a kedvezményezett családokra pozitív a hatása, mintát nem csak az adott évi gazdálkodáshoz nyújt, hanem bemutatja, hová lehet eljutni a saját kertben, a házkörül gazdálkodásban.” • *Várad Jánosné polgármester*

„A program hatására az eddig még nem művelt földterületeket művelték meg olyan emberek, akik még eddig nem gazdálkodtak.” • *Várad Jánosné polgármester*

Tormáson is a program sikeres működésének záloga a kedvezményezettek motivációjának fenntartása és fokozása. A mentorálás mellett hangsúlyos a közösségfejlesztés.

Közösségi rendezvényeik a szociális földprogramok jó gyakorlatai: a kisállattartók (kacsa, csibe) részére „Rút kiskacsa”, ill. „Kukori király” címmel szerveznek versenyt. A konyhakerti növénytermesztésben „Mutasd a krumplidat!” címmel vetélkednek a programban résztvevők, és a „Krumplispagácsa verseny” szintén kapcsolódik a szociális földprogramhoz.

Vódló Gézőné, a Mintakert alprogram kedvezményezettje nyúltartással foglalkozik

Edde 197 fő népességű község **Somogy megyében**, a Kaposvári járásban (2015).

Edde községben a Roma Nemzetiségi Önkormányzat 5 éve működtet szociális földprogramot.

„A szociális földprogram lehetőséget és reményt adott a résztvevő családoknak. A szociális földprogram húzóerőt jelentett, sokan kedvet kaptak a kisállattartáshoz. A Mintakert programba olyanokat vontunk be, akik rendelkeztek kerttel, mert a mi célunk, hogy megmutassuk a Mintakertet azoknak, akik még nem művelik saját kertjüket.” • *Bogdán Hajnalka, a Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke*

A szociális földprogram egyik kedvezményezettje, Bogdán Sándorné a baromfiudvarban eteti az állatokat

Tiszaadony 655 fő népességű község **Szabolcs-Szatmár-Bereg megye** Vásárosnaményi járásában (2015).

A három egymásra épülő alprogram a programfejlesztés szakaszait mutatja:

1. kecskekihelyezés
2. tejfelvásárlás
3. tejfeldolgozás, sajtkészítés és -értékesítés.

A tiszaadonyi szociális földprogram az önfenntartó modell jó példája.

A településen 1999-ben indult a szociális földprogram, mely „gyutacsa” volt a közel két évtizedes településfejlesztésnek.

Tudatosan építkező, a település számára elérhető támogatási programok forráskoordinációjával, a területfejlesztési és foglalkoztatási programok szinergiáival működik a mintaszerű helyi szociális gazdasági modell.

Rozsály 809 fő népességű község **Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében**, a Fehérgyarmati járásban (2015).

A gazdasági udvarnak központi szerepe van az önellátás feltételeinek biztosításában.

A Rozsályon kialakított önellátó települési modellnek része a szociális föld-program.

„...földprogram pályázatain nyerve a falunak lehetősége nyílik arra, hogy évente 20-30 hátrányos helyzetű családnak fölszántsuk a földjét, palántával, vetőmaggal lássuk el őket. A program eredményeként több cigány család is uborkát vagy burgonyát termeszt...” • *Sztolyka Zoltán polgármester*

Rozsályon a szociális földprogram az első között, 1992-ben indult, és azóta is mintaként szolgál a szociális földprogramot működtető településeknek.

Udvari 328 fő népes-
ségű község **Tolna me-
gyében**, a Tamási járásban
(2015).

„A Winecker családból az anyuka kezdettől fogva részt vesz a programban, kulcsszerepe van a siker elérésében. A leánygyermek Budapestről hazatérve, 2013-ban kapcsolódott be a Start Programba. Az önkormányzati munka mellett gondot fordítanak az otthoni gazdaságra is. A fotókon is látható, hogy a ház előtti virágos kert mögött a zöldségeskert (ma már kicsi fólia is), néhány gyümölcsfa és a hátsó udvarban baromfiállomány is található. Látszik, hogy a család tenni akar és példát mutat más családoknak is.” • *Peszt Attila polgármester*

Udvariban 2005-2010 között a települési önkormányzat pályázati támogatásból működtette a szociális földprogramot, 2011-től pedig központi támogatás nélkül is folytatják a programot. Az önkormányzat saját erőforrásokból biztosítja a rászoruló családoknak azokat a juttatásokat – vetőmagot, palántát, gépi szolgáltatást stb. –, amelyeket előtte központi támogatásból finanszírozott.

Winecker Adél
és Winecker Ferencné munka közben

Hajdúnánás 16.908 fő népességű város **Hajdú-Bihar megyében**, a Hajdúnánási járásban (2017).

A programot a kezdetektől a Családsegítő Központ szervezi és koordinálja.

„Nyolc sikeres évet tudhatunk magunk mögött... Legfőbb célunk, hogy a programban résztvevő családok az asztalukra tehessenek minél több saját maguk által megtermelt növényi és felnevelt állati eredetű élelmiszert.

A szociális földprogram megvalósításában résztvevő családok az átadott mezőgazdasági javak mellett saját háztartás-gazdaságuk, kertkultúrájuk, és a program során biztosított földterület művelésében való munkatapasztalat kialakításában is segítséget kapnak.” • *Szólláth Tibor polgármester*
http://hajdunanas.hu/hireink/hirek/folytatodik_a_szocialis_foldprogram_hajdunanason

Zalabér 704 fő népességű község **Zala megyében**, a Zalaszentgróti járásban (2015).

Zalabéren a szociális földprogram működtetésében a legfontosabb partner a Roma Nemzetiségi Önkormányzat.

Kolompár Márta, a szociális földprogram zalabéri kedvezményezettje örömmel mutatja a „tojástermését”

„Zalabér község Önkormányzata a kezdetek óta részt vesz a szociális földprogram megvalósításában. A hátrányos helyzetű, aprófalvas település szerkezetű Zalaszentgróti járásban található település lakosság száma évtizedek óta 720 fő körül mozog. A hátrányos helyzetű lakosok között jellemzőek az egyedülálló kisnyugdijasok, illetve a sok gyermeket nevelő, végzettséggel nem rendelkező családok, akik a településen megvalósuló szociális földprogram célcsoportja is. Az Önkormányzat által szervezett és működtetett „Öngondoskodás és szolidaritás” program keretében kisállat kihelyezés, konyhakerti program, Köz(ös)ségi Kert, Köz(ös)ségi Tyúkfarm, Köz(ös)ségi Szociális Bolt projektek valósultak meg. Az aktív korú támogatottak – a kompetenciájuk fejlesztése elősegítése érdekében – előzetesen már bevonásra kerülnek programjainkban, amely ismereteket a saját gazdálkodásuk során is kamatoztathatnak.” • *Zsuppán József polgármester*

Kázsmárk 984 fő népességű község **Borsod-Abaúj-Zemplén megyében**, a Szikszói járásban (2015).

Az önkormányzat a szociális földprogramban szerzett tapasztalatokat és a támogatásból beszerzett eszközöket (gépkartot) jól hasznosította a Belügyminisztérium támogatásával működő kistérségi Start Munka Mintaprogram értékteremtő mezőgazdasági programjában is.

Kázsmárkon a helyi ellátó rendszer szerves része a szociális földprogram, melyet az Önkormányzat a kezdetektől működtet. A település 21 évben kapott pályázati támogatást a programhoz; az évek alatt több alprogramot működtettek.

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat a települési önkormányzati tapasztalatokra építve az utóbbi években önállóan pályázik és működtet szociális földprogramot Kázsmárkon. • <https://www.youtube.com/watch?v=xr5qAKQLyig>

Magyargéc 884 fő népességű község **Nógrád megyében**, a Szécsényi járásban (2017).

2017-ben sikeresen pályáztak a Mintakert programban.

Magyargécen a szociális földprogramnak hagyománya van, népszerű a kedvezményezettek körében. A településen a felzárkózást szolgáló helyi programokban a szociális földprogramnak kiemelt szerepe van.

Márton Norbertné és családja a virágos kertet műveli

„Mi a Mintakert programot örömmel fogadtuk, mert egy kicsit előrébb tudunk lépni, a 30.000 Ft-on túl tudunk támogatni... Kiválasztottuk azt a két családot, akik évek óta becsülettel vesznek részt a szociális földprogramban és évek óta mintaszerűen rendben tartják a portájukat.” • *Velki Róbert polgármester*

Sóshartyán 941 fő népességű
község **Nógrád megyében**,
a Salgótarjáni járásban (2018).

Sóshartyánban 19 éve része a szociális földprogram a települési szociális ellátó rendszernek. Az évek során több változatos alprogramot valósítottak meg: közösségi burgonyatermesztés, kecsketartás, kiskerti konyhanövény termesztés, előnevelt csirke program, „letojó” tyúkok kihelyezése és zsákos gombatermesztés.

„A szociális földprogram hatására több kedvezményezett család saját erőből is vállalt állattartást... A törekvésünk az, hogy ezt a jól bevált programot évről évre folytathassuk és újabb alprogramokkal bővíthessük, mert így a kedvezményezett családok több ismerethez juthatnak és munkakészségeik több területen fejlődhetnek.” •
Tóth Gabriella polgármester

Kecske- és csirkeosztás a kedvezményezetteknek
a helyi szociális földprogram keretében

VÉLEMÉNYEK A SZOCIÁLIS FÖLDPROGRAMRÓL A JUBILEUMI KONFERENCIA ELŐADÓITÓL

Langerné Victor Katalin helyettes államtitkár, Emberi Erőforrások Minisztériuma, Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság:

„...**a szociális földprogramot a felzárkózás példaértékű programjának tartom**, amiből igazán megtanulhattuk, hogy így érdemes, komplex módon, a jövőt megmutatva szólni a családokhoz.”

Lakner Zoltán főszerkesztő, Szociálpolitikai Szemle, a Szociális Válságkezelő Programok kormánybiztosa 1992-1993-ban:

„...**A szociális földprogram igazi szociálpolitikai hungarikum...** Vannak olyanok, amelyek adaptívak, tehát mintakövetők, átveszik mások programját. Nagyon sikeresen lehet ezt is csinálni! Van, aki továbbfejleszti és van, aki nem. Vannak a leépülő, motiváció hiányosak is. Létezik azonban az állandó típus, az az összekapaszkodó, társkereső, az örökös túlélő típusa, hungarikum, aki hisz a jövőjében, szereti az embereket és szereti a hazát adó magyar földet.”

Kovács Ibolya főosztályvezető, Budapest Főváros Kormányhivatala, Rehabilitációs Főosztály, a Népjóléti Minisztérium főosztályvezetője 1992-1993-ban:

„A szociális földprogram tehát egy kihívásokkal teli, átalakuló szakmai környezetben született meg, bázisát a Válságkezelő Iroda és az önkormányzatok együttműködése teremtette meg, **a programok kidolgozása a helyben meglévő tudásra épült, tartalmát a helyi igények és ötletek inspirálták.**”

Sztojka Attila főosztályvezető, Emberi Erőforrások Minisztériuma, Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság Felzárkózási Fejlesztések Főosztálya:

„A szociális földprogram szerepet kap a Nemzeti Felzárkózási Stratégiában... **A szociális földprogram része a felzárkózási védőhálónak...** mi nem ellátórendszerben gondolkodunk, hanem egyénpontú intézkedésekben! Olyan intézkedésekben, amelyek ott vannak, helyben elérhetőek és az adott problémára helyi választ adnak és változásokat generálnak. Az egyénpontúsággal együtt közösségfejlődést igyekszünk szorgalmazni és megerősíteni. A „semmit nélkülük elv” erőteljesen kell, hogy megjelenjen. Ez bizony a szociális földprogramban is megjelent...”

Prof. Dr. Csoba Judit egyetemi tanár, Debreceni Egyetem Politikatudományi és Szociológia Intézet Szociológia és Szociálpolitika Tanszék:

„Az integrációs modelleknek megítélésünk szerint két alapvető elemzési dimenziója van: önkéntes vagy kötelező alapon szerveződik, illetve az aktív, vagy passzív ellátást helyezi előtérbe... **Az önkéntes aktív modellben egy sor lehetőséget kínálnak, de választani kell ezek közül a lehetőségek közül, és aktívan részt kell venni a kedvezőtlen helyzet megváltoztatására irányuló tevékenységekben, legyen az munkavégzés, képzés vagy bármilyen társadalmilag hasznos tevékenység.** Az önkéntes aktív modell legfontosabb jellemzője, hogy lehetőséget teremtenek, de nem mondják meg, hogy mit kell csinálni, és teret adnak arra, hogy az egyéni ötletek az aktivitásra, tevékenységre vonatkozóan kialakuljanak. Mi ide soroltuk a szociális földprogramot is.”

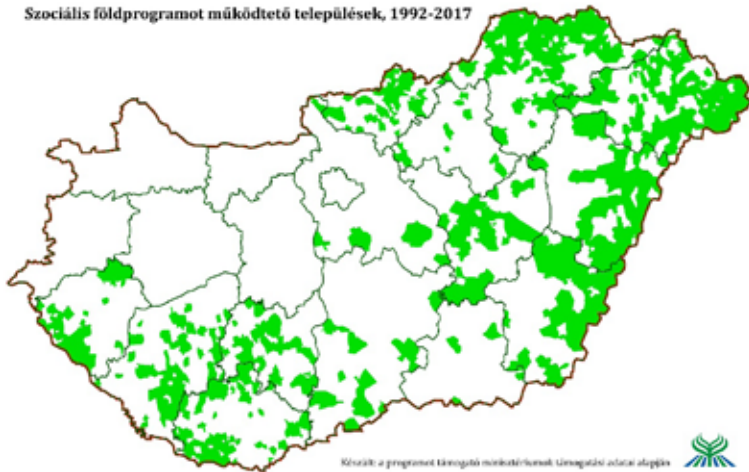
Serafin József módszertan vezető, Baptista Egyházi Szociális Módszertani Központ, a Népjóléti Minisztérium Szociális Válságkezelő Programok Irodája szakreferense 1992-1993-ban:

„...nincs két egyforma földprogram. A program keretet adott, hogy a települések a saját adottságaik, képességeik, lehetőségeik szerint töltsék ki azokat. Ezek a keretek nagyon jól sikerültek, nagyon sok helyen tartóssá váltak, vagy magként funkcionáltak, hogy egészen más gazdálkodási formák, helyi gazdaságok, tevékenységek nőjenek ki belőlük...
...**Értéknek tartom, hogy a földprogram a legtermészetesebb emberi értékteremtő tevékenység.** Erre épülhet nagyon sok más program, amely komplex-szé teszi, és ezen felül ez egy segítő tevékenység is.”

Dr. Juhász Imre, a Szociális Földprogramok Szakmai és Érdekképviseleti Egyesülete (SZOFOSZ) elnöke:

„Ahogy a világ halad, ahogy az elszakadás, a gazdagok és a szegények közötti távolság nő, az egymás iránti szolidaritás, a támogató segítség szükségessége állandósul! Tehát, a szociális földprogramnak, vagy bárhogy is fogjuk nevezni, ennek a szellemiségnek tovább kell élnie! Persze, mindig a korszaknak megfelelő stílusban, új impulzusokkal és új eszmei áramlatokkal. Egy dologból én nem igazán tudom kimozdítani a földprogramot. Szociálisnak kell lenni, maradni! **A szociális elemének mindig többnek kell lennie, mint amit produktumként vagy egy önállósodó dologként várunk!**”

Szociális földprogramot működtető települések, 1992-2017

Készült a programot támogató munkatársak támogatási adatai alapján

A kiadvány az **EMMI** és a **JNSZM Esély Szociális Közalapítványa** közötti
21424-5/2017. sz. szerződés keretében készült.

Kiadó: **Jász-Nagykun-Szolnok Megye Esély Szociális Közalapítványa**

Szerkesztő és felelős kiadó: **Dr. Nagyné Varga Ilona**

Szakmai munkatárs: **Szabó Beáta**

Nyomtatás, tördelés: **Fotogruppe Kiadó Kft.**

A kiadvány elektronikusan elérhető a **www.eselyfk.hu** honlapon.

A kiadvány az **Emberi Erőforrások Minisztériuma** támogatásával jelent meg